Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 31 Sobota, 20. aprila 1935 Leto X

Delovnemu ljudstvu mest in vasi!

Pri volitvah v narodno skupščino nastopamo s samostojno listo, katere nosilec je

dr. Živko Topalović

novinar v Beogradu

Želimo, da delovno ljudstvo mest in vasi po teh volitvah pride do svojega zastopstva v narodni skupščini ter poveča svoj vpliv in pomen v državi. Samo na ta način more priti do tega, da zaščiti svoje potrebe in interese.

Pomen volitev

V očigled monopola ene edine politične stranke so bolj in bolj prevladovali interesi velikega kapitala v škodo življenskih interesov množic delovnega ljudstva. Dočim se siromašna množica ni mogla organizirati in boriti, so se bogati kapitalisti zelo pobrigali, da so obdržali svojemu blagu visoke cene. Obenem so

znižavali mezde in plače delavcev in nameščencev,

podaljševali delovni čas, neprestano zamenjavali moško delovno silo z otroško in žensko.

Padec kupne moči mestnega prebivalstva je glavni vzrok, da so padle cene življenskih potrebščin in bedi kmetiškega prebivalstva. V bedo so se pogreznili tudi srednji stanovi po mestih.

Padli so samoupravni in državni prejemki in temu je sledilo omejevanje šolstva, zdravniške in higijenske službe ter kulturnega delovanja države sploh.

Zaposlitev mladine, ki prihaja iz šol in delavnic, je vedno težja, ker je ogromno število iste že leta nezaposleno.

In poleg velikih neposrednih davkov se bolj in bolj obremenjuje potrošnja z novimi taksami, carinami, trošarinami, monopoli itd., tako da so danes ti davki dvainpolkrat večji kakor davki na bogastvo. Podražitev industrijskega blaga z davčno politiko je jako važen faktor splošnega gospodarskega propadanja.

Kako je bilo mogoče to sistematično rušenje kupne in porabne moči širokih množic delovnega ljudstva? Mogoče je to bilo pod zaščito političnega monopola ene stranke in ob pritrjevanju vseh kapitalističnih plasti. Zato je povratek k državljanski svobodi in enakosti, vrnitev pravic široki množici ljudstva, da se brani in bori, edina pot, po kateri se more zaščititi množica delovnega ljudstva.

Varnost miru

Splošno gospodarsko propadanje se pa povečava tudi z mednarodno tekmo v oboroževanju. Pogažene so mednarodne pogodbe, pogažen ugled in moč Društva narodov. Med državami je nastala splošna tekma v novem oboroževanju. S tem se uničuje še malenkost gospodarskega bogastva. To nas tira v novo strahovito vojno.

Da se ognemo temu težkemu položaju, zahtevamo:

da se ustavi tekma v oboroževanju in prepreči vojna. Nujno je skleniti splošno mednarodno pogodbo o organizaciji in stalnem znižavanju oborožitve. Miroljubne države se morajo združiti v zveze v varstvo miru in vzajemno garancijo varnosti. Popolno priznanje Sovjetske Rusije in nje enakopravno udeležbo v mednarodni organizaciji miru, je bistven pogoj za uresničitev tega namena.

Skupnost svobodnih in enakih

V notranji politiki je treba zagotoviti ljudski množici merodajen vpliv na delovanje državne oblasti. Zato zahtevamo splošno politično amnestijo,

svobodo tiska, zborovanja in dogovora; svobodo političnega in gospodarskega organiziranja; da moški in ženski polnoletni državljani s splošno, tajno in enako glasovalno pravico

izvolijo svoje zastopnike v občine, v srezke in banovinske skupščine kakor tudi v narodno skupščino.

Vlada bodi parlamentarna in vse delo državnih organov se opravlja pod kontrolo ljudskih poslancev. Tako organizirana ljudska vladavina je edina pot, da se zagotovi sodelovanje ljudskih množic v boju proti gospodarski krizi. Tako se omogoči, da se bodo reševali vsi notranji spori mirnim potom.

Briga za najbednejše

Boj proti gospodarski krizi je treba voditi z ojačanjem kupne in potrošne moči ljudskih množic ter sistematsko zaposlitvijo z delom po načrtu.

Nujno je takoj uvesti obvezno zavarovanje in organizirati podpiranje vseh nezaposlenih, to tudi za one obrtnike in kmete, ki jih uničuje strojno delo v gospodarstvu.

Z zakonom je določiti minimalno mezdo, izpod katere se ne sme iti.

Zagotoviti je popolno svobodo gospodarskega organiziranja, sistematično skrajševati delovnik v odpravo nezaposlenosti ter s kolektivnimi pogodbami urediti delovne razmere v delavnicah. Zelo nujna je zakonita naredba o delovnih pogojih kmetiškega delavstva, ki so najbednejši del delavskega razreda.

Kuluk je treba odpraviti.

Dohodek do 12.000 dinarjev na leto kot življenjski minimum mora biti prost vsakršnih davkov in ukiniti je vse davščine, ki podražujejo življenjske potrebščine. Siromašnim ljudem je treba stare davke odpisati ter dolgove spraviti v sklad z njih zmanjšanimi prejemki.

S posebnimi socialnimi davki na bogastvo je podpreti socialne ustanove delavcev in preko zadrug siromašne kmete, katerih pridelki neopravičeno padajo v ceni.

Za kmetiške proizvode je znižati prevozne cene. Podeljeno agrarno zemljo je osvoboditi vsakršnih plačil.

Organizacija zaposlitve

Gospodarstvo je organizirati tako, da bo ves narod ena edina svobodna delovna skupnost. Proti neurejenemu gospodarstvu, ki ga vodi majhno število kapitalistov in bankirjev, zahtevamo načrtno gospodarstvo. Velika monopolistična podjetja je pretvoriti v javne zadruge, ves kredit postaviti pod javno kontrolo, zakonito zagotoviti varno zbiranje ljudskih denarnih prihrankov.

Denar se ne sme zapirati v blagajne, marveč se mora porabiti za izvedbo gospodarskega načrta in zaposlitev vsega prebivalstva

Podpirati je čimbolj organiziranje privatnega gospodarstva v zadruge.

Celokupno šolstvo je preosnovati v izobraževališča za gospodarstvo koristnih in potrebnih delavcev.

Agrarno reformo je dosledno izvesti. Trajno je skrbeti za pripravo novih zemljišč za obdelovanje. Trajno je skrbeti za nova naselišča. Na občinskih pašnikih je omogočiti brezplačno pašo živine in preskrbovati siromašne z drvmi iz njih gozdov. Pravico do najema zemljišč javne lastnine v večletno porabo naj imajo samo majhni kmeti in njih zadruge.

Socialna in kulturna država

Država kot najvišja socialna skupnost se mora brigati za slabotne in opore potrebne. Ustanavljati je porodišnice in zavetišča za vso deco in omogočiti njih rojstvo in nego ob enakih pogojih.

Brezplačno je šolati vso deco, obenem siromašno za časa šolanja prehranjevati, oblačiti in preskrbovati s šolskimi potrebščinami.

Pokojnino za vse stare brez razlike

Splošno ljudsko zavarovanje za bolezen, nezgodo pri delu, izgubo imovine zaradi elementarnih nezgod. Preskrba zdravega stanovanja in zdravih delavnic za vse.

Država kot najvišja kulturna skupnost je dolžna omogočiti delež na duhovnih kulturnih dobrinah vsem državljanom brez razlike ter odpraviti kulturno razliko med mestom in vasjo.

V boju za te cilje Vas pozivamo, da pri volitvah daste svoj glas za kandidatsko listo, katere nosilec je

dr. Živko Topalović.

Akcijski odbor
socialistične liste delovnega ljudstva

Naša kandidatna lista vložena

Prezgodnje veselje nasprotnikov — lažnjiva poročila dnevnega časopisja

V četrtek, dne 18. t. m. ob 4. uri popoldne so beograjski sodrugi vložili kandidatno listo Zveze delovnega ljudstva, katere nosilec je s. dr. Živko Topalović. (Zanimivo za informacijsko službo nekaterih naših dnevnikov je, da v petkovih izdajah ti listi še vedno poročajo, da ni gotovo ali bo s. Topalović vložil listo ali ne.)

Podpisi so bili zbrani za našo listo v 205 srezih, torej v 34 srezih več, kakor pa to določa zakon.

Vsa poročila, ki so jih širili naši nasprotniki po dnevnem časopisju, pri čemur se je zlasti odlikovala nam »prijazna« »Mariborer Zeitung«, da socijalisti ne bodo zmogli zbrati potrebnih podpisov in s tem zadostiti predpisom volilnega zakona, so gladko izmišljena in lažnjiva.

Ta poročila pa na drugi strani jasno dokazujejo kako neprijetna je naša lista kapitalistom in njihovim podrepnikom, zlasti pa onim, ki jim je fašizem zmešal pamet.

Mi vstajamo, Vas pa je strah!

Vstajenje

O domovina, ko te je Bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama in je rekel: »Tod bodo živeli veseli ljudje!« Skopo je meril lepoto, ko jo je trosil po zemlji od izhoda do zahoda; šel je mimo silnih pokrajin, pa se ni ozrl nanje — puste leže tam, strme proti nebu s slepimi očmi in prosijo milosti. Nazadnje mu je ostalo polno perišče lepote; razsul jo je na vse štiri strani od štajerskih goric do strme tržaške obali ter od Triglava do Gorjancev in je rekel: »Veseli ljudje bodo živeli tod; pesem bo njih jezik in njih pesem bo vriskanje!« Kakor je rekel, tako se je zgodilo. Božja setev je pognala kal in je rodila — vzrasla so nebesa pod Triglavom. Oko, ki jih ugleda, obstrmi pred tem čudom božjim, srce vztrepeče od same sladkosti... Iz zemlje same zveni kakor velikonočno potrkavanje in zvezde pojo, kadar se na svoji svetli poti ustavijo ter se ozro na čudežno deželo pod seboj.« — tako je Ivan Cankar opeval lepoto naše zemlje.

Da, lepa je naša zemlja, da bi jo človek objemal in poljubljal, ali kapitalizem je s svojim anarhičnim, dobičkarskim gospodarstvom spremenil te lepe doline v doline solz. Vesel, zdrav in zadovoljen rod bi moral in bi mogel živeti v teh krajih, če ne bi pilo njegove krvi kapitalistično izkoriščanje.

Dolgo let je delovno ljudstvo topo prenašalo vse bridko trpljenje v pričakovanju nekega Odrešenika. Ko pa je videlo, da odrešenje ne pride samo po sebi, je spoznalo, da si mora samo utreti pot odrešenja, ker sam Kristus je dejal: Božje kraljestvo je v vas! In zgodilo se je, kakor piše Ivan Cankar:

»Vsi, ki so ležali na polju in na cesti, v veži in na dvorišču, so vztrepetali in so se dramili; klical jih je glas iz noči: »Le vkup, ti uboga gmajna! Bakljo prižgimo, prižgimo jih sto, da nam bodo svetile do rabeljnov, do biričev. Mi smo sejali, naša je žetev, sužnji, vstanite! Le vkup, uboga gmajna! — Bratje vzdramite se! Da kopljemo zase, da zidamo zase, da zase trpimo!«

Zveza delovnega ljudstva zbira danes ves delovni narod, da se ustvari na tej lepi zemlji srečno in zadovoljno življenje. Sredi velikonočnega potrkavanja zvonov moramo misliti na boj ,moramo misliti na 5. maj, moramo misliti na prvo stopinjo, ki nas bo pripeljala do cilja, da bomo nekoč res slavili svoj veliki praznik, ko bomo veselo oznanili:

»Vsi vi ponižani in užaljeni, vsi vi zasužnjeni in obremenjeni — zdaj, ko je vaš dan, pojte hozana in aleluja! Od bičanja in iz križanja, iz sramote in trpljenja je vzrasel vaš dan — pojte mu hozana in aleluja!«

Za brezplačno šolanje otrok!

Mi smo edino pravo ljudsko socialno gibanje

Komaj so bile razpisane volitve v novo narodno skupščino, sicer javne volitve, vendarle take, da morejo v volilnem boju nastopiti različne skupine, so razredno-zavedni delavci takoj sklenili, da gredo v boj, da stopijo v areno političnega življenja. Iz tega se jasno vidi, da politična zavest nikakor ni zamrla med delavskim razredom v času, ko si je ena stranka prisvajala monopol nad vsem političnim, gospodarskim in kulturnim življenjem v Jugoslaviji. Nasprotno — baš vsa ta doba je navdala delavski razred s prepričanjem, da njegovih interesov ne morejo zadostno zavarovati samo strokovne, kulturne in zadružne organizacije, temveč da je glavno in najpotrebnejše politično udejstvovanje. Le s političnim udejstvovanjem more proletariat doseči, da bo priznan faktor v državi, da ne bo živel samo kot mezdni delavec v tovarni, da ne bo samo predmet socialnega usmiljenja in licemerstva, temveč

da se konstituira kot samostojna sila,

ki edina more rešiti človeško družbo pred poginom v kapitaličnem gospodarstvu. Proletariat mora izrabiti vsako priliko, ki se mu za to nudi, ne more in ne sme čakati, da mu drugi prinesejo vso politično svobodo, ker politične in državljanske svoboščine si more priboriti le s svojim bojem v zavezništvu z vsemi demokratičnimi elementi.

Kakor ima proletariat silne težave v tem volilnem boju: gospodarska odvisnost premnogih, ki se v strahu za kruh ne upajo izpovedati javno svojega mnenja itd., ima pa po drugi strani tudi velike ugodnosti: listi delovnega ljudstva

ni treba iskati nobenih volilnih parol, ker resnica je tako strašna, da jo vidijo tudi slepci. Tudi kmeti, obrtniki in inteligenca uvidevajo, da se morajo nujno združiti z delavskim razredom in z združenimi močmi nastopiti proti kapitalističnemu izrabljanju,

ki upropašča vse naše delovno ljudstvo. Tako ne gre v ta volilni boj industrijski proletariat osamljen, temveč potreba po gospodarski in socialni preobrazbi družbe čutijo vedno bolj tudi takozvani srednji sloji. Ta volilni boj bo sam po sebi nakazal smernice našemu bodočemu političnemu delu: ne smemo se omejevati samo na strokovničarski boj industrijskega proletariata, ne smemo ostajati v frazeologii, postati moramo

politični pokret, ki bo zbral okrog proletariata tudi kmete in obrtnike,

skratka vse delovno ljudstvo, ki ga sili kapitalizem v en tabor. Pri varovanju svojega razrednega značaja mora gibanje priti iz svojih ozkih mej in postati

ljudski pokret,

ki bo zbral **vse demokratične, protifašistične sile v eno celoto.**

Dočim postavlja Zveza delovnega ljudstva jasne gospodarske, politične in kulturne zahteve, dočim ta lista jasno kaže vsemu delovnemu ljudstvu edino pot, ki vodi iz kapitalističnega propada, vidimo v taboru nasprotnikov brezprogramnost, breznačelnost, zbeganost. »Kar je bila nekdaj živa beseda, je zdaj dolgočasna fraza, kar je bil ideal, je zdaj pretveza, kar je bila žrtev, je sinekura.« Popolen razkroj v taboru bivših demokratov, notranji razdor med raznimi nacionalističnimi skupinami, razpadanje nekdaj tako mogočne klerikalne stranke, ki še v svoji onemoglosti naperja ves svoj boj samo proti socializmu, kakor je zapisal o njej že Ivan Cankar: »Ti premeteni klerikalni patroni vedo natanko, odkod jim preti nevarnost, vedo natanko, da je njih edini resni sovražnik socialna demokracija. In proti socialni demokraciji se obrača vse sovraštvo, vse obrekovanje, se obračajo vse laži klerikalne stranke.« — Razdor se vedno bolj poglablja tudi v takozvanem bivšem bojevniškem pokretu, v katerem so še nedavno sanjali nekateri, kako bodo v znamenju fašizma vladali nad Jugoslavijo. Njihove organizacije razbija spor med raznimi »štreberji«, ki si očitajo med seboj, da je ena skupina prezgodaj pokazala fašistovske tendence.

Proti vsem tem protiljudskim in protidemokratičnim strujam poziva zveza delovnega ljudstva na enoten nastop vse tiste, ki hočejo, »da se osvobodi naše javno življenje od metod kruhoborstva in nasilja in se podredi velikim idealom politične svobode, pravičnosti in službe ljudstvu.«

Te volitve imajo še poseben pomen za bodočo politično strukturo Slovenije. Slovenija ni več izrazita agrarna dežela, v njej si mora že večina ljudi služiti kruh v industriji, obrti in pisarnah.

Interesi kmetov, obrtnikov in delavcev so vedno bolj povezani med seboj,

življenje narekuje potrebo **skupne gospodarske politike v interesu vseh teh ljudskih množic.** Političen predstavnik teh množic mora postati

delavsko-kmečka zveza,

kakor je to v malih skandinavskih državah. Napram temu se bo morala opredeliti tudi **slovenska inteligenca,** ki se mora nehati vrteti v kolobarju negotovosti in srednjeveške filozofije, če noče biti izločena iz slovenskega ljudstva. Delavstvo je pokazalo ves pogum, da javno manifestira za kruh, enakost in svobodo. Naj njegovemu vzgledu sledi tudi takozvano razumništvo.

Pri naši inteligenci so še vedno najhujše hibe tiste, ki jih je bičal že **Ivan Cankar:** »Človek že komaj ve, če naj ne pozdravi s »hvaljen bodi Jezus Kristus« prijatelja, ki je še včeraj klical »stran s papisti!« ljudje, ki bi bil prisegel nanje, romajo zdaj kar s procesijo v breznačelnost. Oni pravijo, da se »prilagodevajo danim razmeram«, ter psujejo to prilagodevanje z različnimi, večji del latinskimi nazivanji. Jaz pa, ki razumem latinščino v zelo majhni meri, sem takih misli, da breznačelnost le enostavno imenujemo breznačelnost.« Po teh grenkih besedah je Ivan Cankar pokazal tudi pot slovenski inteligenci, ko je rekel: »Jaz, ki sem dvanajst let bil delavec na polju slovenske kulture, sem se z dobro vestjo in z jasnim prepričanjem pridružil socialni demokraciji, komur je do prave svobode in do prave kulture, bo storil isto!«

Delavski razred bojuje ta volivni boj brez organizirane stranke. Pomanjkanje organizacije je treba zato v boju nadomestiti z največjo voljo, s pogumom, z zaletom, s slogo, da bo zmaga zveze delovnega ljudstva čim učinkovitejša. Za delovno ljudstvo je danes

samo ena lista, lista z nosilcem s. Topalovićem, ki se udejstvuje v socialističnem gibanju od svojih dijaških let in ki je po svoji doslednosti, sposobnosti, razumnosti in pogumnosti vreden, da načeluje tej listi.

Frakcijske razlike in osebne antipatije ne smejo igrati pri tem nobene vloge. Danes gre za to, da se v naši državi uveljavi delavski razred kot politična sila, ki bo povedla naš narod v novo, lepšo bodočnost. Danes gre za to, da prodremo, da si osvojimo teren, da dosežemo najosnovnejše pravice in da potem zgradimo mogočen ljudski protikapitalistični, protifašistovski, protivojni pokret pod vodstvom delavskega razreda. Naše nadaljnje zahteve, nadalnji boj in taktiko, bodoči položaj delovnega ljudstva bo določalo razmerje nasprotujočih si sil.

Čim močnejši bomo mi, do tem večjih in lepših nad je upravičen naš delovni narod.

Mark Twain:

Kandidatsko veselje

Mark Twain je psevdonim slavnega ameriškega pisatelja Samuela Clemensa, ki je živel v l. 1835—1910. Po poklicu je bil črkostavec, mornar in potujoči novinar. Najbolj se je odlikoval po svojih humorističnih in satiričnih spisih.

»Kandidatsko veselje« je izšlo prvič v slovenskem prevodu v »Rdečem praporju« 30. aprila 1907. V njem se kaže stara metoda meščanskih strank, ki v svoji breznačelnosti skušajo zbegati ljudi z obrekovanjem načelnega nasprotnika, kakor se to godi tudi pri teh volitvah nosilcu delavske liste s. Topaloviću. Kaj se zgodi, če bi se pošten človek oziral na vso gnojnico, naj pove sam Mark Twain — Op. ur.

Pred nekaj meseci so me postavili neodvisneži v veliki državi njujorški za guvernerskega kandidata. Moja nasprotnika sta bila gg. John T. Smith in J. Blank. V nečem sem prekašal oba ta gospoda — tega sem se zavedal, — in sicer po dobrem značaju. Iz časopisja je bilo razvidno, da so za nju, če sta sploh kdaj imela dobro ime, ti časi že davno minuli; očividno je bilo, da sta se v poslednjih letih seznanila z vsakovrstnim zločinskim rokodelstvom. V tistem hipu, ko sem slavil svoje prednosti in se natihoma veselil, je razmedla globočine moje sreče misel, da bodo moje ime vlačili v najbližji dotiki z imeni teh ljudi. To me je vznemirjalo bolj in bolj. Konečno sem pisal o tej stvari svoji stari materi, ki mi je koj in ostro odgovorila:

»Vse moje življenje nisi ničesar zagrešil, da bi se moral sramovati — prav ničesar ne. Oglej si časopisje, — le oglej si, kakšne sorte človeka sta gg. Smith in Blank, in potem mi povej, če te je veselje, ponižati se na njiju nivo in poganjati se ž njima za mandat.«

Kakor sem tudi sam mislil! Vso noč nisem zatisnil očesa. Toda, odstopiti se ni več dalo. Izbrali so me za bojevnika; torej v boj! Ko je med zajutrkom zdrsnil popolnoma nepozorno moj pogled preko listov, sem zadel ob sledeči članek in ostrmel sem kakor še nikoli.

»Kriva prisega. — Morda si vzame gospod Mark Twain sedaj, ko stopi kot guvernerski kandidat pred narod, toliko časa, da pojasni, kako je bilo leta 1863. v Vakavaku v Cochinchini, ko je štiriintrideset prič dokazalo krivo prisego, s katero je oropal siromašni vdovi in njé zapuščeni rodbini suho njivico z bananami, edino oporo v njih zapuščenosti in obupu. Gospod Twain je sam sebi kakor tudi velikemu narodu, katerega glasove išče, dolžan, da vso zadevo temeljito razjasni. Ali pa bo to storil?«

Od začudenja sem odrevenel! Taka kruta, brezsrčna obdolžitev! Nikdar v svojem življenju nisem niti videl Cochinchine! O Vakavaku nikdar ničesar čul. Banane nisem ločil od kenguruja! Vedel nisem, kaj naj storim — pobit in zapuščen. In dan je minul, ne da bi kaj ukrenil. Drugo jutro je objavil isti list naslednje — nič drugega—:

»Značilno. — Konstatiramo, da g. Twain o krivi prisegi v Cochinchini pomenljivo molči.«

(NB.: Ves čas volilnega boja me ta list ni drugače imenoval kot »podlega krivoprisežnika Twaina«).

Temu je sledila »Gazett« z nastopnim:

»Odgovori! — Ali bo novi guvernerski kandidat svojim državljanom postregel s pojasnilom, kako je bilo v Montani? Njegovi sostanovalci so od časa do časa pogrešili drobne vrednostne stvari, ki so se redno našle pri g. Twainu ali pa med časniškim papirjem, kamor je zavijal svoje dragocenosti, dokler mu niso v njegovem lastnem interesu dali dobrega pouka, ga namazali in obrili in mu končno svetovali, da naj v kotičku, kjer je navadno počival, pusti prazen prostor. Ali bo odgovoril?«

Ali se da izmisliti večja zlobnost? Nikoli vse svoje žive dni nisem bil v Montani.

(Potem je ta list vedno govoril o Twainu, tatu iz Montane.«)

Strahoma sem odslej jemal časopise v roke — kakor odgrne bojazljivo človek odejo, pod katero sluti klopotačo. Nekoč je moje oko obviselo na sledečem:

»Pribita laž. — Po izpovedbi zaprisežnih prič iz Michael O' Flanagana, Esquire, iz Five-Points kakor tudi po izjavi gg. Snub Rafferty in Catty Muligan iz Watter-Streeta je dognano, da je nizkotna trditev g. Marka Twaina, češ, da je stari oče našega plemenitega voditelja Blanka zaradi cestnega ropa bil obešen, brutalna, iz zraka strgana laž, brez sledu kake podlage. Za poštene ljudi je žalosten prizor, po kakšnih sramotnih sredstvih se posega v dosego političnih uspehov, da celo mrtveci v grobovih niso več varni in da se neomadeževana njih imena vlačijo po blatu. Če pomislimo na tugo, ki jo je ta brezprimerna podlost povzročila nedolžnim sorodnikom in prijateljem rajnika, nas sili pero, da bi pozvali razljučeno in užaljeno občinstvo, da obrekovalca sumarično in nepostavno kaznuje. Toda ne! Toda ne! Izročimo ga mukam pekoče vesti. (Seveda če bi prevladala strast in bi množica v slepi jezi obračunala z obrekovalcem, je jasno, da nobena porota ne more spoznati storilcev krivim in nobeno sodišče jih kazovati.)

Pomenljivi sklepni stavek je imel za posledico, da sem moral nastopno noč urno iz postelje in skozi male duri, medtem ko se je »razljučeno in užaljeno občinstvo« pred pročeljem penilo in ob svojem prihodu v pravičnem ogorčenju razbilo okna in opravo, ob svojem odhodu pa vzelo s seboj toliko stvari, kolikor jih je moglo vleči. In vendar lahko položim roko na sveto pismo in rečem ,da nisem nikoli starega očeta g. Blanka obrekoval, da še celo slišal nisem do onega dne nič o njem, ne govoril.

(Mimogrede omenjam, da me je citirani dnevnik tituliral odslej za »Twaina«, skrunilca mrličev.)

Nato je zbudil mojo pozornost naslednji članek:

»Čeden kandidat. G. Mark Twain, ki bi naj bil na velikem včerajšnjem ljudskem shodu neodvisne stranke govoril velik uni-

Za samostojno obrtno zbornico!

Kandidati Zveze delovnega ljudstva

za ljubljansko volivno okrožje

Črnomelj: Josip Kopač, referent Del. zbornice v Ljubljani; nam. **Blaž Korošec,** vlakovodja v p.

Kamnik: Alojz Bešter, ključavničar; nam. **Franc Virjent,** posestnik.

Kočevje: Andrej Kraker, posestnik; nam. **Štefan Beguš,** delavec.

Kranj: Franc Kerč, tovarniški delavec; nam. **Stanko Sova,** delavec.

Krško: Ivan Bizjak, čevljarski mojster; nam. **Jurij Stanko,** privatni uradnik.

Litija: Alojz Sedej, mag. uradnik in predsednik DZ; nam. **Ivan Špunt,** posestnik in gostilničar.

Logatec: Niko Bricelj, mizar in tajnik lesnih delavcev; nam. **Franc Kebe,** posestnik.

Ljubljana-mesto: Stane Likar, tajnik OUZD in **Jernej Perdan,** čevljarski mojster in predsednik čevljarske zadruge; namestnika **Pavle Škerl,** strojnik in **Ivan Čamernik,** tobačni delavec.

Ljubljanska okolica: Jurij Stanko, priv. uradnik in **Andrej Zorman,** posestnik; namestnika **Avgust Kregar,** posestnik in **Alojz Erjavec,** posestnik in mizar.

Metlika: Blaž Korošec, vlakovodja v p.; nam. **Alojz Vergelj,** žel. zvaničnik v p.

Novo mesto: Jurij Stanko, priv. uradnik; nam. **Anton Jakše,** posestnik.

Radovljica: Ivan Čelesnik, tov. delavec; nam. **Franc Rozman,** posestnik.

Kandidati v mariborskem okrožju

Celjski srez: kandidat **Svetek Franjo,** novinar v Celju; nam. **Lešnik Karel,** posestnik v Vojniku-okolici.

Dolnje lendavski srez: kandidat **Jelen Adolf,** novinar v Mariboru; nam. **Kovač Pavel,** kovač v Kapcu.

Gornjegradski srez: kandidat **Koradej Anton,** sedlar v Šoštanju; nam. **Breznik Alojz,** splavar v Žlabru.

Konjiški srez: kandidat **Rabič Anton,** kovač v Žrečah; nam. **Ravnjak Filip,** posestnik na Okoški gori.

Ljutomerski srez: kandidat **Dobrinič Ivan,** trgovski nastavljenec v Ljutomeru; nam. **Ferlan Janez,** usnjarski pomočnik v Ljutomeru.

Srez Maribor levi breg: 1. kandidat **Eržen Viktor,** novinar v Mariboru; nam. **Smasek Franc,** železniški uradnik v pok. 2. kandidat **Petejan Josip,** uradnik v Mariboru; nam. **Ulbl Ivan,** predsednik strokovne organizacije viničarjev v Košakih.

Srez Maribor desni breg: kandidat **Petejan Josip,** uradnik v Mariboru; nam. **Dorn Josip,** trgovec v Slovenski Bistrici.

Mursko sobotski srez: kandidat **Škerlak Štefan,** zavar. zastopnik v Moravcih; nam. **Mitković Anton,** mlinarski pomočnik v Murski Soboti.

Dravogradski srez: kandidat **Eržen Viktor,** novinar v Mariboru; nam. **Lampreht Robert,** ključavničar in župan v Mežici.

Ptujski srez: kandidat **Šegula Ivan,** žel. del. v pok. in posestnik; nam. **Karner Edo,** blagajnik v Mariboru.

Slovenjgradski srez: kandidat **Jelen Adolf,** novinar v Mariboru; nam. **Kranjc Franc,** mali posestnik v Št. Ilju pri Mislinju.

Šmarski srez: kandidat **Weinberger Engelbert,** steklar v Tržišču pri Rog. Slatini; nam. **Jugovar Franc,** steklar v Tržišču pri Rog. Slatini.

Brežiški srez: kandidat **Arh Jurij,** tajnik Zveze rudarjev Jugoslavije v Zagorju; nam. **Zidarič Josip,** kurjač v Rajhenburgu.

Laški srez: kandidat **Sedej Lojze,** mag. uradnik in predsednik Delavske zbornice; nam. **Malovrh Karel,** vodja Kons. društva rudarjev in župan v Hrastniku.

*

Po poklicih je od kandidatov in namestnikov **18 delavcev, 12 kmetov, 7 obrtnikov, 4 samoupravni uradniki, 3 železničarji in 8 priv. nameščencev.** Lista predstavlja tako ne le po svojem programu, temveč tudi po svojih živih predstavnikih **resnično zvezo delovnega ljudstva** mest in vasi. Vsi kandidati so poznani delovnemu ljudstvu kot neustrašni, sposobni, pošteni, preizkušeni in vztrajni borci za pravice delovnega ljudstva; vsi so stalno na bojnem terenu v obrambi ljudskih pravic proti izkoriščanju s strani kapitala in njegovih velikih industrijskih in bančnih družb. Vsi so že dokazali, da imajo ne samo željo biti na braniku ljudskih pravic, temveč tudi sposobnost, da jih branijo. Zato se bo delovno ljudstvo brez oklevanja, enodušno odločilo za Zvezo delovnega ljudstva.

Kakor sveti trije kralji . . .

Pet let je kapitalistična gospoda izkoriščala krizo zato, da je zniževala delavcem plače, da je kmetu razvrednotila cene vsem njegovim pridelkom, da je obrtnika gnala na boben. Tako je ta doba deloma podobna času v svetovni vojni, ko je ljudstvo stradalo in obupavalo, drugi so si pa nakopičili milijonska premoženja.

Sedaj pa, ko so tu volitve, pošilja ta gospoda razne svoje slamnate kandidate med ljudstvo, da bi ga prevarali in da bi dobili zopet parlament, ki bi dal proste roke domačim in tujim izkoriščevalcem delovnega ljudstva. Gospodarji delajo doma lepe načrte za nadaljnje izmozgavanje ljudi ,njihovi mešetarji pa hodijo po deželi in prinašajo na jeziku ljudem tako dragocene darove in se vsedejo tako ponižno in vdano kakor sveti trije kralji pred Kristusom. Ali vsi ti darovi, ki jih prinašajo na jeziku, so samo kadilo. Kar po vrsti in neumorno kade zdaj ljudstvu in objemajo delavca in kmeta. Toliko je tega kadila, da diši po njem že vsa dežela. Zlato — ha, zlato, to pride potem . . . Miro, to grenko zelišče bo prinesel Boltažar šele pozneje, po volitvah. Če bo delovno ljudstvo verjelo tem mešetarjem, bo po 5. maju v polnih požirkih požiralo grenko miro, ki mu jo pripravljajo in zdaj še skrivajo Boltažarji.

Tako ti čudežni trije kralji zdaj kade ljudstvu, ga slepe, lažejo in uganjajo hinavščino in če se jim bo zdelo, da vse to ni nič pomagalo, bodo pa zadnje dni poskusili s pritiskom na delavce, na uslužbence.

Zato ponovno povemo vsemu delovnemu ljudstvu: **Zaupajte le sami vase!** Lista delovnega ljudstva je samo ena, ker je tudi delovno ljudstvo samo eno. **Ne zmenite se za sladke obljube,** ker delovno ljudstvo si bo le samo rezalo svoj kruh! **Ne zmenite se pa tudi ne za nobene grožnje,** ker če jih boste resno vzeli, se bodo 6. maja samo smejali tisti, češ, kako so ljudje neumni, da se dajo zbegati po vsaki stvari. Mi nismo splašena čreda ovc, mi smo mogočna ljudska armada, ki bo 5. maja povedala, da se mora v naši državi voditi ljudska politika.

Shodi Zveze delovnega ljudstva

22. t. m.

Na velikonočni pondeljek, 22. t. m. bodo volilni shodi naše liste v:

litijskem srezu:

v **Šmartnem** pri Litiji ob 7. uri v gostilni Robavs;

v **Litiji** ob 10. uri v gostilni Cerar;

v **Kresnicah** ob 15. uri v gostilni Tpunt.

Na vseh shodih bo govoril srezki kandidat s. **Sedej Lojze.**

v logaškem srezu:

Pri **Sv. Vidu** ob 11. uri v gostilni Zalar;

v **Begunjah** ob 15. uri v gostilni Srnel;

na **Rakeku** v gostilni Domicelj ob 7. uri zvečer. Na vseh shodih bo poročal srezki kandidat s. **Bricelj.**

V kranjskem srezu:

V **Smledniku** ob 15. uri v gasilskem domu.

V novomeškem srezu:

V **Šmarjeti** ob 7. uri v gostilni Činkale;

v **Beli Cerkvi** ob 11. uri v gostilni Majzelj;

v **Št. Petru** ob 15. uri v gostilni Šegula.

V kriškem srezu:

Na **Raki** ob 15. uri v gostilni Bon Jožef. Isti dan bo tudi shod v Št. Jerneju.

Srez Maribor desni breg:

V **Slivnici** ob 8. uri dop. v gost. Lesjak;

v **Zg. Poljskavi** ob 9. uri dop. v gostilni Cizel, govornik s. Petejan;

v **Sv. Lovrencu** ob 9. uri dop. v gostilni Gerhartič;

na **Fali** ob 15. uri (3.) popoldne v gostilni Moneti, govornik s. dr. Reisman;

V srezu Maribor levi breg:

Kamnica dne 22. t. m. ob pol 8. uri zjutraj v gostilni Vogrinc, govor. s. dr. Reisman.

V dravograjskem srezu:

Vuzenica dne 22. t. m. s pričetkom ob 8. uri dopoldne v gostilni Jezeršek.

Muta dne 22. t. m. s pričetkom ob 3. uri popoldne v gostilni Dobnik.

V gornjegrajskem srezu:

Mozirje dne 22. t. m. ob 8. uri dopoldne.

Nazarje, dne 22. t. m. ob 10. uri dop.

Rečica ob Paki dne 22. t. m. ob 3. uri popoldne.

Naši shodi v radovljiškem srezu

1. Dne 20. t. m. ob 16. uri v Lescah pri Katrineku.
2. Dne 20. t. m. ob 18. uri v Begunjah pri Avseneku (p. d. Jožovcu).
3. Dne 21. t. m. ob 15. uri na Bledu v Flegariji.
4. Dne 21. t. m. ob 11. uri v Žirovnici pri Svetini.
5. Dne 22. t. m. ob 11. uri v Radovljici pri Kunstlu.
6. Dne 22. t. m. ob 15. uri na Brezjah pri Gašparinu.
7. Dne 22. t. m. ob 15. uri na Koprivniku v hiši št. 13 ali pa v gostilni Korošec.
8. Dne 23. t. m. ob 19. uri na Blejski Dobravi pri Staretu.
9. Dne 25. t. m. ob 19. uri v Sp. Gorjah pri Mačku.
10. De 26. t. m. ob pol 19. uri na Jesenicah v glavni dvorani Del. doma (referent s. Topalović).
11. Dne 27. t. m. ob 19. uri na Bohinjski Beli-Ribnem v gostilni Ferjan ali v gasilskem domu v Ribnem.
12. Dne 28. t. m. ob 10. uri na Zg. Dobravi pri Debeljaku.
13. Dne 29. t. m. ob 19. uri na Javorniku pri Konjiču.

Poročila z naših volilnih shodov

Veliki naši shodi v litijskem srezu.

14. t. m. so bili med drugimi še veliki volivni shodi naše liste v **Mediji—Izlakah,** v **Zagorju** in v **Mnišah.** Shod v Izjakah v mali dvorani zdravališča je otvoril s. Bavzelj, program liste delovnega ljudstva je pa razložil s. Čobal. V Zagorju je otvoril shod s. Čobal, govoril pa je potem srezki kandidat s. Sedej. V Mnišah je otvoril s. Kamnik shod, na katerega so prihiteli vsi kmetje iz bližnjih vasi in hribov. S. Sedej je nato razložil, da je le v zvezi vsega delovnega ljudstva rešitev iz obupnega položaja. Tudi nasprotniki priznavajo, da bo delovno ljudstvo v litijskem srezu volilo Topalovićevo listo.

Naš shod v Godešiču (kranjski srez).

Polna je bila hiša gostilničarja J. Hafnerja, po domače Lovrička. Smelo trdim, da je bilo 50 samo vaških mož in fantov navzočih, to je kar cela vas, da ne bo potem kak »Gorenjec« priopčil poročilo, da so bili samo tujci, ker razen sodruga Čebularja in Žetka so bili sami domačini. Ob tiišni, kakršne smo vajeni samo v hramu božjem, je s Čebular v krasnem enournem govoru objasnil in orisal stvarnost današnjih dni in pomen 5. maja za nas, za kar se mu vsa vas zahvaljuje. Naj ti bo to skromno priznanje, s. Čebular dokaz, da si vsejal v srca naših vaščanov kleno seme, ki bo obrodilo dober sad. Po končanem govoru se je oglasil še s. Žetko in par vaščanov, med njimi se je najbolje izrazil Habjan, ki je med drugim tudi dejal, da nam mora koprena pasti iz oči in iskati sredstev, kako se izkopati iz položaja, v katerem se nahajamo. Po shodu se je razvila živahna debata, katera je trajala pozno v noč med vaščani samimi.

čujoč govor, ni prišel ob napovedanem času. Brzojavka njegovega zdravnika je sporočila, da so ga splašeni konji povozili in mu zlomili nogo na dveh mestih. Bolnik trpi hude muke itd. itd. in cela grmada podobnih plavž. In neodvisniki so se trudili na vse načine, da bi sprejeli ta revni izgovor kot gotovino in so se delali, kakor da bi niti od daleč ne slutili pravega vzroka, zakaj je izostalo tisto nemarno bitje, ki ga imenujejo svojega voditelja. Snoči so videli ljudje nekega človeka, ki se je v živinski pijanosti opotekal v hišo g. Twaina. Prekleta dolžnost neodvisnikov je, da dokažejo, da ta patron ni bil Mark Twain sam. Končno smo jih ujeli: Iz tega slučaja se ne morejo izviti. Grmeče vprašuje ljudski glas: »Kdo je bil ta mož?«

V prvem hipu se mi je zdelo neverjetno, čisto neverjetno. Tri leta so minula, kar nisem okusil piva, vina ali kakršnekoli opojne pijače.

(Značilna je moč navade. Če omenim, da me ni prav nič razburilo, ko me je prihodnja številka tega lista krstila za »Delirium-Tremens-Twaina«, četudi sem vedel, da me bo list v potrpežljivi enoličnosti tako imenoval do konca volitev.)

Tisti čas so me začela obsipavati anonimna pisma. Sledeča oblika je bila najbolj običajna:

»Kako je bilo s staro ženico, ki ste jo, ko vas je vbogajme prosila, pretepli?«

Pol Pry.

Ali pa tudi tako-le:

»Napravili ste stvari, ki jih nihče ne ve raze mene. Svetujem vam prijateljsko, da mi pošljete nekaj dolarjev, sicer bodo listi zagnali krik, da vas bodo ušesa bolela.«

Handy Andy.

In tako naprej. Nadaljeval bi lahko naželjo, da bi imeli čitatelji več kot dosti.

Kmalu mi je »dokazalo« najodličnejše republikansko glasilo podkupljivost en gros in vodilni organ demokratov je »pribil« težak slučaj, da sem hotel z denarjem odkupiti kazen.

(Pri tej priložnosti sem prejel dve nadaljnji imeni: »Twain, skopi mož korupcije« in »Twain, zoprni podpupovalec uradnikov«.)

V tem času je krik po »odgovoru« na vse te strašne obtožbe postal tako mogočen, da so izjavili uredniki in voditelji moje stranke, da pomenja še nadaljnji molk zame politično smrt. V poudarek njih apela je bilo čitati prihodnji dan v nekem listu sledeče:

»**Oglejte si moža!** Kandidat neodvisnikov še vedno trdovratno molči, ker se ne upa govoriti. Vse proti njemu dvignjene obtožbe so bogato podprte in potrjuje jih in znova potrjuje njegov zgovorni molk, tako da je obsojen za vse večne čase. Oglejte si svojega kandidata, neodvisniki! Oglejte si podlega krivoprisežnika! Tatu iz Montane! Skrunilca mrličev! Opazujte včlovečeni delirium-tremens! Lakomnega moža korupcije! Zopernega podkupovalca uradnikov! Občudujte ga — merite ga prav — in potem govorite, če morete oddati svoje glasove stvoru, ki je za ostudnimi zločini zasluzil vso to žalostno vrsto naslovov in ki se ne upa odpreti ust, da bi le eno teh dejanj utajil!«

Nisem se mogel izogniti in začel sem »odgovorjati«, ves ponižen, na to grmado neutemeljenih obtožb in podlih hudobnih laži. Toda končal nisem, kajti že prihodnjega dne je objavil neki list novo nesramnost, svežo podlost in me z resnim obličjem dolžil, da sem zažgal blaznico s stanovalci vred, ker je zapirala razgled mojemu stanovanju.

To mi je zbudilo nepopisen strah.

Temu je sledila obtožba, da sem zavdal svojemu stricu v svrhu prilastitve njegovega imetja, z nujnim pozivom, da se odpre njegov grob in preišče.

To me je gnalo naravnost v blaznost.

Potem so me obdolžili, da sem kot načelnik najdišnice poveril brezzobim, nesposobnim starim znankam pripravljanje jedil.

Omahoval sem — omahoval.

In končno, kot dostojen in primeren vrhunec vse nesramne gonje, ki jo je proti meni vodilo strankarsko sovraštvo, so naučili sprotniki devet malih otročajev v vseh možnih barvah, raztrganih, da so na ljudskem shodu pritekli na govorniški oder, objemali me za kolena in klicali »atek«!

Zahtevam guvernerske volitve v New Yorku nisem bil kos; umaknil sem svojo kandidaturo in svojo izjavo grenkega srca podpisal: udani, nekdaj spodoben mož, sedaj

Mark Twain,

p. k., t. i. M., S. M. d. t., l. m. k. in p. u.

Javna dela imajo socialnogospodarski namen

Države pričenjajo akcije za javna dela, ker jih silijo k temu gospodarske in socialne razmere. Ni drugega izhoda, da se poživi gospodarstvo in šele, če se poživi gospodarstvo, začne bolj ali manj prospevati tudi vsaj v manjšem obsegu obrt in industrija, ker se porablja več obrtniških in industrijskih produktov. Zaposlitev se poveča, kar zmanjšuje socialno bedo.

Javna dela so pa le trenuten izhod. Opravijo se in ni jih več ter bodo služila bodočim rodovom.

Pri javnih delih se pa običajno zaposluje sto in tudi tisoče delavcev. Tudi za te mora imeti javno delo socialni pomen v tem, da prejemajo zadostne minimalne plače. Tudi delavec je važen faktor v gospodarstvu kot delavec in kot konzument. Kakor javna dela požive gospodarstvo, tako mora tudi delavec kot konzument poživeti gospodarstvo obrti, industrije in kmeta s svojim konzumom.

Največje važnosti je torej, da postane delavec ki ga rabimo za javna dela, čim boljši konzument.

Javna dela imajo velik pomen, toda ustrezati morajo gospodarsko in socialno, če hočejo doseči svoj namen. To je potrebno tudi iz čuta pravičnosti. Javna dela se opravljajo na račun splošnosti, iz javnih sredstev ,zato morajo koristiti splošnosti.

Pri oddaji javnih del je torej nujno potrebno, da se že v razpisih določijo delovni in plačilni pogoji, ker sicer podjetniki do skrajnosti izkoriščajo delavstvo ter s tem sabotirajo obojestranski namen akcije.

Če v Ameriki in drugod lahko določajo v pogodbah o oddaji del delovne pogoje, je mogoče to tudi pri nas.

To je nujna zahteva. Če se ta zahteva ne izpolni, vsa akcija ne more izvršiti svojega namena, ker se ne vrši pod zaščito splošnih interesov.

Kdo je kriv?

Maribor, dne 18. aprila 1935.

Med mariborskimi železničarji je vzbudil članek »Kdo je kriv?« v današnji številki vladinega organa, ki izhaja v Ljubljani splošno pozornost.

V članku čitamo med drugim to-le:

»Vsak človek doživlja v življenju stvari, ki se mu dozdevajo krivične... Toda kdo pa nam dela te krivice? Kdo je preganjal naše uradnike, profesorje, **železničarje** ter jih premeščal? Odgovorili vam bodo: Beograd! Ne, ni bilo tako. V Beogradu so samo podpisali, kar so naši zastopniki ali priporočali, ali pa celo zahtevali. To je res! Vseh teh konstatacij in očitanj bi ne bilo, ako bi bilo med Slovenci več sloge, pa manj prepirljivosti, zavisti in nepomirljivosti do domačega političnega nasprotnika. Kako pa pridemo iz tega neznosnega položaja? Treba je likvidirati ne samo na zunaj, temveč tudi v srcu stare politične koterije in klike, ki so deset in desetletja dolgo vnašale med nas strup medsebojnega sovraštva, pobijanja in **preganjanja.**«

Mi se borimo za popolno politično svobodo!

Grozovite obsodbe Schutzbundovcev v Avstriji

129 let robije zato, ker so branili ustavo

V četrtek, dne 18. aprila je bila na Dunaju razglašena obsodba proti 20 dunajskim socialistom radi februarskih nemirov. Proces je trajal 13 dni. Obsojeni so bili: major Eiffler na 18 let, Rudolf Löw na 15 let, Musil na 12 let, Ziepsel na 10 let, Pokorny, Lachnik in Schubauer vsak po 10 let, Hannemann na 8 let, Kirchberger na 7 let, Beck na 7 let, Svatosch na 5 let, Pechard na 5 let, ostali pa na ječo od 1 do 2 let. Skupno torej 129 let težke ječe.

Grozovita obsodba je vzbudila po vsem svetu zaprepaščenje nad krutostjo sedanjega fašističnega režima v Avstriji.

Shodi s. Topalovića v Trbovljah in na Jesenicah

Prihodnji teden pride s. Topalović v Trbovlje in na Jesenice, kjer se bosta vršila volilna shoda liste Zveze delovnega ljudstva.

V Trbovljah bo shod predvidoma 28. t. m., na Jesenicah pa 26. t. m.

Doma in po svetu

Mučenica socializma. V februarskih bojih na Dunaju je s. Lehnert kuhala čaj in pripravljala jedila borečim se šucbindlerjem. Zato jo je režim zaprl in tri tedne mučil v ječi z zaslišavanji, kjer ji je preiskovalni policijski uradnik neprestano grozil, da pride pred preki sod in bo obešena. Ob tej muki je žena dobila živčni zlom, od katerega ni več ozdravela. Zaradi živčne bolezni je sedaj preminula.

V Zagrebu bodo gradili novo bolnico, ki bo imela za razne bolezni 740 postelj. Kdaj bo povečana bolnica v Ljubljani, kjer morajo tudi težje bolnike zavračati zaradi pomanjkanja prostora. Zaradi prenapolnjenosti more biti v ljubljanski bolnici tudi higijena v nevarnosti.

Lesni delavci v Avstriji ne marajo režimske organizacije. Nedavno so sklicali lesni delavci na Dunaj ilegalno konferenco, na kateri so okrajni obratni zaupniki sklenili, da ustanove ilegalno svobodno strokovno organizacijo. V organizacijo sprejmejo vse tovariše, ki imajo pošten namen ohraniti zvestobo delavskemu razredu. V kratkem skličejo državno konferenco.

Francoski »ognjeni križ (fašisti) bi se tudi rad boril proti marksistom. Dne 15. t. m. ponoči je udrla tolpa v socialistični dom v senjskem okrožju. Po kratki bitki so junaki pobegnili. Dva od njih je policija zaprla.

Ljubljana

Delavski prosvetni večer v spomin blagopokojnemu sodrugu dr. Henriku Tumi, bivšemu častnemu predsedniku »Svobode«, priredi »Svoboda« in »Zarja« v soboto, dne 27. aprila 1935 ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Igrala bo delavska godba »Zarja« poleg Delavskega pozdrava primerne slavnostne komade. Recitirana bo Mile Klopčičeva pesem »Ceste pred pomladjo« in Vukova »Klic zgodovine«. Pevski zbor »Cankar« bo zapel himno Prijatelja Prirode »Pozdrav prirodi« in več planinskih pesmi. Predavatelj bo govoril o življenju in delovanju dr. Henrika Tume, ki je bil ves naš. Govorilni zbor »Svobode« bo dal Župančičevo »Kovaško«, kovaču proletarske delavske kulture dr. Henriku Tumi v spomin, in »Oče naš« iz Cankarjevega »Hlapca Jerneja«. Solistka, operna in koncertna pevka Marta Oberwalderjeva bo zapela poleg solospevov, spremljana s flavto, ki jo bo igral »Zarjan«, Viktor Čampa, krasne kolorature iz Mozartovih Bravourvariacij. Svobodaši in Svobodašić in vsi, pridite na ta spominski večer, da dostojno počastimo spomin našega Tume.

Zagorje ob Savi

Gostovanje zabukovskih Svobodašev na našem odru. Dramski odsek »Svobode« Zabukovca je dne 7. aprila gostoval na našem društvenem odru v Zadružni dvorani na Izkah z Nušičevo veseloigro v 4 dejanjih »Gospa ministrica«. Igra je satira na današnje prilike. Prikazuje nam kočljivi položaj vlade, ki nastopi radi vmešavanja gospe »ministrice« v vladine posle. Kako domišljava in neizobražena žena izrablja moževo lojalnost in doslednost ter s korupcijo, ljubimkanjem in škandali izpodnese tla vladi. »Svobodaši« so svojo vlogo častno rešili. Igra je ogrela občinstvo, ki ni štedila v ploskanjem Obisk zabukovskih sodružic in sodrugov je poglabil naše proletarske prijateljske zveze. Eno pa mi naj bo dovoljeno še omeniti. Obisk te prireditve. Tisti zagorski sodrugi, ki vprizoritve niste posetili, lahko Vam je žal. Vezati bi nas v prvi vrsti morala moralna dolžnost proletarcev, posečati prireditve naših sorodnih društev, da tako manifestiramo za ideje, ki nam morajo biti vsekakor bližje, kot pa prireditve raznih drugih korporacij. Tudi tukaj se pokaže razredna zavest proletariata naše doline črnega diamanta. Upajmo, da bo prihodnjič bolje. Zabukovskim sodrugom pa izrekamo na tem mestu zahvalo in kličemo: Nasvidenje in družnost!

Kranj

»Za revne in bogate.« Kakor nam je že znano, za kranjski srez kandidirajo trije kandidati. Kandidati so: gg. Lončar (ki je do sedaj zastopal v Narodni skupščini kranjski srez), Dolenc iz Železnikov in dr. Šemrov iz Kranja. Zdaj so začeli tudi že z volilnimi shodi. Dne 13. t. m. zvečer se je vršil volilni shod dr. Šemrova v Kranju v hotelu »Stara Pošta«. Toda težko je referirati z referatom, ki naj zadovolji bogate in revne. Govdarjal je govornik potrebo starostnega zavarovanja, da se mora čimprej izvesti, dokler še ni tako — razvit proletarijat. Dalje je treba postaviti minimalne mezde, toda boji se, da bi te mezde ne bile postavljene previsoko, da bi tega »bremena« ne zmogle indusrije. Mnenja je, da bi radi tega potem nastala še večja kriza... (Po našem mnenju je boljše, da taki industrijci takoj falirajo, kateri se drže pokonci s škandaloznim izkoriščanjem delavstva. Druga izvajanja govornika so nam pa že več ali manj znana. Glavna os njegovih izvajanj pa je bila naperjena proti terorju pri zadnjih občinskih volitvah in proti politiki razpadle JNS sploh, katera jim je očitala, da so punktaši in anacionalni elementi. Naj se gospodje še tako pečajo po shodih z vprašanjem brezposelnosti, starostnim zavarovanjem, z minimalnimi mezdami itd., nas to ne bo nič zmotilo. Dne 5. maja bomo oddali glas za kandidate, ki so za delavske interese že nekaj pokazali. Mi ne pozivamo bogatine, ker vemo, da je taka kombinacija za uspeh delavstva nemogoča. Naša parola je: Vse delovno ljudstvo za listo Zveze delovnega ljudstva, za sreskega kandidata s. Kerča!

Maribor

Po 74 urah strašnih muk je ubogi Avgust Kelnerič izdihnil.

zasipan v 10 metrov globokem vodnjaku, predno so ga mogli rešiti. Zasipalo ga je v nedeljo zjutraj ob 7. uri, izdihnil je po nečloveških mukah v sredo dopoldne ob pol desetih. Ves ta čas so s [illegible] največjim naporom vršila reševalna dela pod vodstvom mestnega stavbenega urada. Od strani so skopali rov proti vodnjakovi globini; prvi je bil preozek, začeli so kopati drugega, širjega, v katerem so morali vsako ped zemlje zavarovati s podboji in deskami, da ni še kopačev zasipalo, ker sestoji tu zemeljska plast globoko v notranjost iz drobne peščene sipine, ki neprestano teče in se ruši. Dokopali so še pod ponesrečenca, a ga niso mogli potegniti ne navzdol, ne navzgor, ker so ga oklepale gmote zlomljenega betonskega okvirja, s katerim je bil vodnjak sveže obzidan, ki pa je radi slabe kakovosti in radi pritiska zemeljskih plasti popustil, se zrušil na Kelneriča in mu objel spodnji život, da se ni mogel nikamor ganiti. Od zgoraj, z obnožjega dela vodnjaka, se je pa nanj vedno znova sipala pest, čeprav so ga že parkrat osvobodili do pasu. Dali so mu pod pazduho jermen in so ga hoteli potegniti ven, a je začel strašno kričati, ker ga je cement držal za eno nogo. Morali bi mu jo odtrgati, če bi ga bili hoteli potegniti ven. Potem ga je zopet zasipalo čez glavo. Osvobodili so mu jo vsaj toliko, da so mu mogli dovajati kisik in mu vlivati v usta okrepčila. Zadnji dan je bil že čisto izčrpan, mračil se mu je um. Dajali so mu morfijne injekcije, da bi mu olajšali strašen položaj in še za nekaj ur podaljšali življenje. Za to so skrbeli zdravniki gg. dr. Wankmüller, dr. Kac, dr. Turin in dr. Bedjanič, od katerih je bil poleg rešilne postaje stalno eden na mestu. Reševalna dela so vodili gg. inž. Beran, Jelenc, Šlajmar, tehnik Bezlaj in mestni policaji. Žal zaman. Če bi bil vzdržal do večera, bi ga tekom srede mogoče rešili, tako pa bodo spravili na dan samo še njegovo izmučeno truplo.

V kolikor je bila podana možnost rešiti Kelneriča živega ali ne, ne moremo presojati. Ljudje, ki so se z reševalnim delom bavili, so gotovo napravili vse kar je bilo možno, z vso požrtovalnostjo. Mogoče je pa tudi, da se je marsikaj opustilo, kar bi moglo roditi uspeh. Govori se, da se je svetovalo pritegniti k reševalni akciji rudarske strokovnjake in pionirje, da pa se to ni zgodilo. Naj bo kakorkoli, nadzorna oblast bo morala v bodoče posvečati več pozornosti graditeljstvu vodnjakov in ne prepuščati takih del lajikom, ki se morajo še poleg tega pehati za akordi, če hočejo živeti.

Pozor! Pozor!

27. aprila 1935 ob pol 20. uri v dvorani pivovarne »Union«

Velika delavska akademija

Nastopijo vsa delavska pevska in kulturna društva v Mariboru. Spored je bogat in pester! Vstopnina je nizka!

Predprodajne vstopnice se dobijo v tajništvu Strokovne komisije, v upravi »Delavske Politike« in »Volksstimme«, kakor tudi pri vseh obratnih in organizacijskih zaupnikih.

Kupite vstopnice pravočasno, ker je število omejeno!

Pevce zadružnega delavskega pevskega zbora opozarjamo, da se morajo točno in zanesljivo udeležiti pevske vaje, ki se bo vršila v sredo po Veliki noči, to je dne 24. aprila ob 20. uri v veliki dvorani Delavske zbornice.

I. delavsko kolesarsko društvo, podružnica Studenci, priredi na velikonočni pondeljek izlet na Sv. Križ. Odhod točno ob 5. uri zjutraj izpred društvenega lokala Majhenič v Studencih. V slučaju slabega vremena izlet odpade. Udeležite se izleta polnoštevilno. Gostje dobrodošli. — Odbor.

Obratni in organizacijski zaupniki — pozor!

Letake za delavsko akademijo dne 27. aprila boste dobivali od četrtka, dne 18. t. m. naprej v tajništvu Strokovne komisije. Pridite po nje točno in zanesljivo!

Na seji mestnega občinskega sveta so se v torek zvečer obravnavala različna važna vprašanja. Predsednik je poročal, da je vlada odobrila mestni proračun za leta 1935-36. Mestni svetnik Grčar in tovariši interpelirajo predsednika radi razmer pri mariborski požarni brambi. Predsednik odgovarja, da če se razmere pri požarni brambi ne bodo rešile interno, bo zadevo vzela mestna uprava v svoje roke. Razpravljalo se je nadalje o gradbenem načrtu za veliki Maribor. Odobri se enoten sistem obcestnih hodnikov za pešče. Hodniki morajo biti ob obeh straneh ceste široki eno petino celotnega cestišča. Polagala jih bo mestna občina v lastni režiji proti naknadni povrnitvi stroškov po lastnikih obcestnih parcel in hiš. V kolikor bi bili hodniki širši od 5 metrov, jih izvrši občina v presežku na lastne stroške. Pred javnimi lokali znaša ta maksimum 6 metrov. Ceste, ki vodijo iz mesta v okolico, se v sporazumu z bansko upravo proglase za banovinske ceste prvega reda. Določijo se mestni okraji, v katerih se morajo graditi hiše samo v zaprtem sistemu. Proti severu je odprti sistem vil dovoljen šele od Aškerčeve ulice naprej. Industrijska podjetja se v mestu ne bodo dovoljevala. Industrija naj se osredotoči v Melju. Pritožbe proti regulaciji Zrinjskega trga se zavrnejo. Kako bo ta regulacija izgledala, pa javnost še ne ve. Odobre se razne parcelacije. Z izsekavanjem kostanjev po mestnih ulicah se bo nadaljevalo; nadomestili se bodo z drugimi mladimi drevesi. Sestavila se bo komisija, ki naj prouči možnost za ureditev prometa na Glavnem trgu. Vogalno hišo med Tattenbachovo und Vetrinjsko ulico se sklene odkupiti in podreti. Ženska realna gimnazija se vseli v poslopje trgovske akademije.

Občni zbor podružnice »Svobode« v Mariboru, ki se je vršil minulo sredo v dvorani »Delavske zbornice«, je prav lepo uspel. Iz poročil posameznih odbornikov je bilo razvidno, da se je tukajšnja podružnica v minulem letu lepo razvijala in izvršila zlasti ogromno izobraževalnega dela med proletarijatom. V novi odbor so bili izvoljeni po večini dosedanji odborniki z agilnim predsednikom s. Preslom na čelu.

Mestni traktor po strmini. Ko je hotel šofer zapeljati težki traktor v garažo v Strmi ulici, mu je vozilo ušlo v strmini proti Dravi. V zadnjem trenutku se mu je posrečilo zaviti vstran na bližnji vrt, kjer je obstal pred velikim drevesom. Polomil je ograjo. Težje nesreče ni bilo.

»Prijatelj Prirode«, Maribor. — Za velikonočne praznike izlet k Sv. Duhu. Odhod ob pol 6. uri zjutraj z vlakom od koroškega kolodvora do Ruš.

»Ljudska samopomoč«, reg. pom. blagajna v Mariboru, je imela v nedeljo, dne 14. aprila svoj redni občni zbor potom delegatov pod predsedstvom načelnika g. dr. Ivo Šorlija ter v navzočnosti vladnega komisarja, banovinskega tajnika g. dr. Josipa Lavriča in lokalnega policijskega nadzornika g. Cajnkota. Po poročilu blagajničnih funkcijonarjev se »Ljudska samopomoč« ugodno razvija. Koncem poslovnega leta 1934 je štela 10.727 članov in je pri 40 milijonskem prometu izkazala prebitka Din 2 milijona 481.382.81, tako, da znaša rezervni fond danes Din 3,546.761.76. Po umrlih je izplačala v letu 1934 Din 5,338.556.— na pogrebninah. Radi velikih dajatev je bila potrebna sprememba pravil, po katerih so se mesečni prispevki deloma malenkostno zvišali in dajatve v slučaju smrti percentuelno znižale. S to spremembo pravil se je blagajna postavila na solidno in sigurno podlago. Na novo se je ustanovil oddelek za dojo za mladoletne od 1. do 16. leta. Končno se je sklenilo proti vsem obrekovalcem »Ljudske samopomoči« nastopati sodnijskim potom.

Tržič

Naš volilni sestanek v Lomu

V nedeljo, dne 14. t. m. se je vršil v Lomu pri Tržiču dobro obiskan volilni sestanek. Sodr. Padar je v poldrugournem govoru jasno in razločno razvil naš volilni program ter pokazal tamošnjemu delavstvu in kmetom, kako nujna potreba je, da se mali kmet, obrtnik in delavec združijo v eno nerazdružljivo skupnost ter s tem izboljšajo svoj bedni položaj. Vsi navzoči so z zanimanjem sledili izvajanjem sodr. Padarja ter pritrjevali, da je vse to resnica in da bodo dne 5. maja volili delavsko listo.

Isti dan se je tudi vršil volilni sestanek pri **Sv. Ani** ob zelo dobri udeležbi. Tudi na tem volilnem sestanku je poročal s. Padar in so se vsi navzoči strinjali z našim volilnim programom. Obljubili so, da bodo šli vsi dne 5. maja volit našo listo.

Zadobrova

»Rdeče rože« na odru v Zadobrovi. To znano socialno dramo, ki je bila igrana že skoraj na vseh delavskih odrih v Sloveniji, so uprizorili tukajšnji gasilci v svojem domu. Žal, pa igra ni napravila onega efekta kot navadno. Vzrok za to tiči v tem, da se je režiser z igralci vred premalo poglobil v snov. Tudi igra sama po sebi je bila slaba.

Dilentantov se ne sme preveč kritično presojati, s tem pa še ni rečeno, da je vseeno, kako nastopijo. Priznati moramo, da zaslužijo med igralci ženske pohvalo, da so bile mnogo boljše od moških in da so se tudi mnogo bolj potrudile. Da, tovariši gasilci! Socialno dramo je treba doživljati. Le če bomo razumeli življenje in njega vlogo v družbi, bomo kos vsaki socialni drami. Zato vsi tja, kjer se širi delavska kultura.

Jesenice

Radovljiški okraj. Prošlo nedelio je imel v našem okraju shode Ljotićevec inž. Čop iz Žirovnice. Naša kurirska služba se je zelo obnesla, tako da je že na shodu v Begunjah doživel kandidat »jugoslovanske akcije« precejšnjo razočaranje. S. Triplat mu je po hvalisanju stanovske države namreč pokazal knjižico o stanovski državi in na podlagi te knjižice govornika prisilil k priznanju, da si niti kandidat sam ni na jasnem, kakšna naj bi bila stanovska država. Rešil se je končno s čudovito modrostjo, da bodo to vprašanje rešili menda šele naši vnuki. Nato se je podal na Dobravo pri Kropi, kjer ga je pričakal sam naš kandidat s. Čelesnik in mu ročno pomagal spremeniti Čopov shod v Čelesnikovega. Z mirno in trezno besedo si je s. Čelesnik osvojil pošteno ljudstvo, kandidat »akcije« pa mu je prepustil zborovalce, odpeljavški se proti Mojstrani. A tudi tam so že pričakovali naši ljudje preroka naših potomcev in to pot so zborovalci z razočaranjem prisluškovali praznemu in brezvsebinskemu govoru inž. Čopa. S. dr. Štempihar je nato ob splošnem pritrjevanju, ki ga inž. Čop nikakor ni bil deležen, razbistril nekaj zmešanih trditev kandidata, ki se je odlikoval z absolutnim neznanjem danes važnih socialnih vprašanj. Posebej ga je odlikovalo njegovo kratkovidno stanovsko gledanje delavca. Z izgovorom na odhod vlaka je inž. Čop zaključil shod po kratki in enako nepomembni repliki, zborovalci pa so enodušno sklenili, da se udeležijo shoda delovnega ljudstva **vseh stanov**, ki bo v soboto v hotelu Triglav v Mojstrani. Inž. Čop je imel še isti večer pot k Sv. Križu nad Jesenicami, kamor pa naši ljudje niso več šli na »sestanek«, ker so opazili hudo utrujenost kandidata »akcije«, pa se jim je že smilil. Driš.

Kino Radio predvaja na Velikonočno nedeljo in pondeljek ob 3. uri popoldne in 8. uri zvečer velefilm »Eskimo«. (Epopeja Severa.) Snemano v Arktidi. Režiser Van Dyke, ki je režiral tudi Tarzana in Trade Horn. Dodatki običajni. Sledi: »Ljubimkanje«.

Rečica

Tudi v gornjegrajskem srezu gre večina delavcev, obrtnikov in kmetov na listo delovnega ljudstva, katere nosilec je s. dr. Topalović. Zakaj so vsi shodi liste delovnega ljudstva ogromno obiskani? Zato, ker se nobena stranka ne bori toliko za pravice delovnega ljudstva kakor naša lista. Razvidno je to tudi iz govorov kandidatov na shodih naših nasprotnikov, da nekaj mlatijo in sami ne vedo, kaj hočejo. Nekateri pa še gredo na limanice in delajo ter volijo proti svojemu lastnemu prepričanju. Delavec, kmet, obrtnik so tesno zvezani eden z drugim, in če ti trije nič nimajo, pa obstoji vse naokrog. In ravno ti ljudje so najbolj tepeni, ker niso za svoje delo plačani, pač pa morajo plačevati. Kapitalistični špekulanti pa se hlinijo okrog ljudi in jih farbajo in te uboge reve pa se pustijo voditi za nos, kakor si ti gospodje želijo. — Sedaj pa mora biti tega enkrat konec. Združili se bomo, nič vam ne pomaga, gospoda, sami se hočemo boriti za svoje interese in dne 5. maja vam bomo pokazali, da nismo strahopetci, da smo bojevniki v pravem pomenu besede, kateri se ne damo več strašiti. Delavci, kmetje, obrtniki, zadnji čas je, da obrnete hrbet tistim, ki nas poznajo samo do volitev, potem pa smo prepuščeni spet samim sebi in nas niti ne pogledajo več. Bodite močni na dan volitev in se ne dajte omajati. Mi hočemo delo — in za delo tudi pošteno plačilo!

Šoštanj

Da se zna!

Ko sem še veroval v program JNS, sem se nekoč na obrtniškem zborovanju laskavo izrazil o JNS in pozival vse navzoče, da se dajo v njo vpisati in da obrtniki nismo proti JNS. Radi tega sem bil pozneje od oblasti klican na odgovornost. Odmerjena mi je bila tudi kazen, proti kateri pa sem se pritožil in pričakujem sedaj rešitve. Torej naj moj dopis služi vsakemu Šoštanjčanu v opozorilo in v izogib takim neprijetnostim.

Za resničnost mojih navedb jamčim in se sklicujem na številne tedaj navzoče zborovalce. Kdor bi se za to stvar podrobneje zanimal, me vedno lahko zasliši, kakor tudi vse navzoče zborovalce, razen dveh šoštanjskih ovaduhov. Upamo, da bo med delavstvom, kmeti in obrtniki, ki gredo sedaj na skupni listi v volitve, boljše razmerje in za državo koristnejše.

Marko Verdnik,
predsednik podružnice Društva jugoslovanskih obrtnikov v Šoštanju.

Popravite most pri Agrariji, smo napisali v 1. štev. »Delavske politike«. Tudi na orožništvo smo to stvar naznanili. — Z nad 5 metrov visoke zasilne brvi je padla tedaj v vodo M. K. Dne 27. februarja pa je padel na istem mestu v vodo učenec O. A. K Sreči ga je voda zanesla h kraju, da je lahko zlezel iz vode. — Nevarnost je zlasti ob povodnji. Prosimo merodajne faktorje, da si že enkrat ta zasilni most ogledajo in kaj ukrenejo. Poročali smo že zadnjič, da se lahko človek pobije, če gre ponoči po cesti proti Agrariji, ali pa, da pade v Pako, ker ni nobene električne luči, čeravno stanuje v Agrariji okrog 100 oseb. Torej!

Kaj bo z leškimi rudarji?

Konkurz Ilirske premogokopne družbe

Na predlog poslovodje Ilirske premogokopne družbe, g. Flaschbergerja, je bil začetkom aprila t. l. nad družbinim imetjem otvorjen konkurz. S tem so bili namah vsi rudarji, kolikor jih je še bilo pri rudniku zaposlenih z iskanjem premoga, ob delo in zaslužek. Ugasnilo pa je obenem tudi tisto tiho upanje, ki so ga gojili oni in njihove družine, da bodo iskalci premoga lepega dne prišli do črnega demanta in da bo začelo delo znova.

V tem upanju so rudarji iskali premog takorekoč brez izplačila zaslužka. V februarju n. pr. so prejeli jamski delavci po Din 50, ostali po Din 20 v gotovini na roko izplačano; skupno v mesecih december, januar in februar po Din 70 do Din 100. Ostalo so prejeli v bonih, za katere je dajalo Konzumno društvo za Mežiško dolino in pa še nekateri trgovci življenjske potrebščine rudarskim družinam. Pravzaprav so torej rudarji, konzum in pa nekateri trgovci financirali iskanje premoga v leškem rudniku. Lastniki sami niso nosili kakšnega posebnega rizika in še to, kar so dali denarja za rudnik, okroglo tri milijone dinarjev, so prijavili kot svojo terjatev, tako da so sedaj lastniki obenem svoji lastni upniki.

Družbina pasiva so precejšnja. Ako pride v resnici do dražbe, bodo najbrž še mnogo večja, kajti zdi se, da so posamezne postavke v bilanci, zlasti pa vse jamske naprave visoko precenjene. Kajti jamske naprave ne predstavljajo prav nobene vrednosti, ako se ne obratuje. Postoja pa poleg tega tudi nevarnost, da bo v rovih uničeno še to, kar je, ako strojev nihče ne bo negoval oz. ako jih ne bodo spravili iz rovov. Za izvedbo konkurza pa ni prav nobenega denarja. Dolžnikov je v celoti za okroglo Din 47.000, od katerih bi se dalo v najboljšem slučaju po nekaj mesecih izterjati Din 7000.—.

Na delavskih zaslužkih dolguje družba Din 377.000 in na neodračunanih prispevkih za Bratovsko skladnico Din 302.000.

Da se zavaruje delavske terjatve, je nujno potrebno urediti celo zadevo do avgusta meseca t. l., sicer bodo te terjatve polagamo ena za drugo zastarale in prešle s prvega na tretje mesto. Postojata pa dve možnosti: ali da se družba v konkurzu poravna s svojimi upniki, ali pa, da rudarji, ako bi taka poravnava ne bila zanje sprejemljiva, vztrajajo na konkurzu in potem ženejo takozvano rudarsko posest (hiše) na dražbo ter jo v najslabšem slučaju kupijo zase. Za realizacijo tega načrta pa je potrebno, da se ustanovi zadruga, ki bi rudarsko posest zdražbala in prevzela, ako bi se med tem ne našel kakšen drug boljši kupec.

V četrtek, dne 18. t. m. se je vršil na okrožnem sodišču v Mariboru prvi zbor upnikov v navzočnosti konkurznega sodnika s. s. dr. Kovče in konkurznega zastopnika dr. Milerja. Po daljšem razpravljanju se je izvolil ta-le odbor: Dr. Senčar, notar v Prevaljah (zastopa konzum), dr. Reisman (zastopa delavce), Kokolj Joško (zastopa uradnike in družbo), Lahovnik Franc, župan (zastopnik občine), dr. Orožen (zastopnik Prve hrvatske štedionice); namestniki pa so: Uratnik Filip, tajnik Delavske zbornice, Topolovec Anton, vodja Konzumnega društva v Prevaljah in Sedej Karel, rudniški obratovodja.

Na seji upniškega odbora je bilo sklenjeno, da se rudarjem dovoli izkopavanje ostankov premoga v svrho preživljanja, vršiti se pa mora pod nadzorstvom rudniškega obratovodstva in s pristankom rudarskega oblastva.

Poslovodja g. Flaschberger je mnenja, da se bo kljub temu še našel izhod in da bo rudnik še polno obratoval. (Če bodo iskali premog in ne antracita, ki ga ni nikjer v naših krajih, radi verjamemo.) Spraviti rudnik zopet v obrat bi bilo gotovo največjega pomena za leške rudarje.

Mežica

Tudi mi, Mežičani, se pripravljamo. Dragi sodrug urednik! O našem kraju se malo čuje. V nam nasprotnih listih nas ignorirajo, ker smo marksisti in ker je občina v rokah delovnega ljudstva. Za volitve smo se tudi mi zganili, kakor se je zganil že tisočkrat pokopani marksistični duh po vsej državi. To nam naši nasprotniki silno zamerijo in zato bruhajo ogenj in žveplo na združeno delovno ljudstvo in še posebej na nosilca naše liste, s. dr. Topalovića. Gospodje že vedo, zakaj nas napadajo in blatijo. Hočejo, da bi nas razdvojili, da bi njihovi agenti zopet lahko prišli in nam lačnim napihnili upadle trebuhe s sapo obljub. Stari »osrečevalci« delovnega ljudstva nam zopet pripovedujejo, kako zelo so za delavca, malega kmeta in obrtnika. Samo mi nismo, samo nam tega nočejo priznati. Mi pa vemo, da je samo lista Zveze delovnega ljudstva res naša lista in edini s. Topalović resničen naš zastopnik. In če bi tega drugače ne vedeli, potem vemo radi tega, ker nasprotni časopisi bljujejo ogenj in žveplo baš na njegovo osebo in se kot besni zaganjajo vanj vsi agitatorji in agitatorčki, tudi nekateri trgovci, ki jim delavski in kmečki denar ne smrdi. Skrbeli bomo, da bo 5. maja padlo blato, s katerim obmetavajo naši nasprotniki nas in naše predstavnike, na nje nazaj. Solidarni bomo stopili na volišče proti kapitalizmu in njegovim hlapcem. Enodušno bomo volili nosilca naše liste s. Topalovića in sreskega kandidata s. Eržena ter namestnika Lamprehta, katera smo postavili, da bosta v parlamentu zastopala našo zahtevo: Za kruh, enakost in svobodo!

Ruše

Vesela epizoda z volilnega shoda. Slučajno sem se mudil v nedeljo, dne 14. t. m. v Rušah. Ko sem šel skozi vas, sem slišal glasno vpitje iz Magdičeve gostilne. Razločno so se čuli klici: »Živel nosilec naše liste dr. Topalović!« Kaj pa naj to pomeni? Saj je bilo delavsko zborovanje predpoldan ob 9. uri in zdaj je večer, pa še sedaj doni iz gostilne navdušenje? Šele nato sem se spomnil, da je danes zvečer zborovanje v Rušah za sreskega kandidata, hotelirja g. Gorjaka iz Slov. Bistrice. »In na tem shodu vpijejo živijo Topalović? No, to si pa moram res ogledati!« Šel sem na shod. — Kaj vidim, ali sem prišel na shod? — Ne, to je bil pravi cirkus. Govorila sta kar dva govornika hkratu, eden za Topalovića in drugi za g. Gorjaka. Zanimalo me je, da si pobliže ogledam predstavnike tega izrednega zborovanja. Spoznal sem jih nekaj, ki so bili pa že hudo v rožcah. Gospodu, ki je govoril, je najbrž postajala stvar neprijetna. Da se reši iz zagate, je pozval zborovalce tako-le: »Fantje, kaj se bomo tukaj kregali, zapojmo si rajši! Hej, kak je luštno, ju-huhu, le veseli bodimo!« Ker pa delavci le niso odnehali in je Topalovićevo ime še nadalje prodiralo tja ven na cesto, so gospodje uvideli, da nima smisla še nadalje govoriti, so se rajši po francoski poslovili in predstave je bilo konec.

Prevalje

Za volilni fond so darovali na shodu v Prevaljah, dne 31. marca s. V. Din 10, s. Š. Din 20.—. — Na shodu v Mežici, dne 14. aprila je nabral s. Š. Din 46.—. Najlepša hvala! Posnemajte!

Muta

Naši diletanti nastopajo. Tukajšnja podružnica »Svobode« je dne 7. t. m. uprizorila igro »Babilon«, katero je posetilo precejšnje število udeležencev. Žal pa je, da nimamo primernih nemških komadov, ker smo prepričani, da bi bila takrat dvorana do zadnjega kotička nabito polna. Kar se igre tiče, polagamo pažnjo na vlogo Jelka in nočnega čuvaja, da se še bolj potrudita. Vsa zasluga pa gre režiserju Martinu Urnautu, kateri ves svoj prosti čas žrtvuje za napredek »Svobode«. Torej le naprej, da pridemo k zmagi in vstajenju delavskega razreda. — Družnost!

Ptuj

Spet odpusti. Pred nedavnim je bilo v pletarni odpuščenih 5 delavcev »vsled pomanjkanja dela«. Kakor izgleda, je to doletelo le člane Splošne del. strok. zveze in one, ki so se pri volitvah obratnih zaupnikov pokazali bolj aktivne. — Tako se bo spet povečalo število trpinov. — Mestna občina, ki je zadnji dve leti bila vzor vsem občinam v pogledu podpiranja brezposelnih, je letos brez sredstev in zaposluje točasno vsega le 18 brezposelnih, dočim jih je skupaj nad 60, večina družinskih očetov. Pa tudi samcev je precej brezposelnih, ki prebivajo že od 3 do 10 let v mestu in zdaj kljub vsemu moledovanju ne dobe nikjer zaposlitve. »Ali mora biti tako?« se sprašujejo bedni proletarci. Toda kljub vsemu naj bodo prepričani, da pride tudi zanje dan vstajenja!

Vsi interesenti, ki želijo kupiti »Delavsko politiko«, se obveščajo, da je na razpolago vsako sredo zvečer in ob nedeljah dopoldne v lokalu »Svobode«, kjer se sprejemajo tudi novi naročniki.

Hrastnik

Svoboda I. bo priredila na velikonočno nedeljo **zabavni večer** s pestrim sporedom: dve komični igri, petje in godba. Začetek ob 5. uri pop. Vsi vljudno vabljeni!

Trbovlje

Sport za praznike. V nedeljo, dne 21. t. m. je povabil S. K. Amater odlično zagrebško nogometno moštvo za odigranje prijateljske nogometne tekme s S. K. Sparto. S. K. Sparta je prvak Z. N. P. Za Trbovlje bo nedeljski nogomet senzacija in gre vse priznanje S. K. Amaterju, ki je kljub velikim finančnim stroškom povabil tako odlično moštvo, da bo imela sportna publika priliko videti lepo nogometno igro zagrebških nogometašev. Moštvo Amaterja, ki se nahaja momentano v dobri formi, bo moralo nastopiti v popolni postavi, ako bo hotelo, da doseže vsaj časten rezultat. Za tekmo vlada mnogo zanimanja posebno med publiko, ki je Amaterju naklonjena. V predtekmi nastopita rezervi S. K. Retja in S. K. Amaterja. Tekma se bo odigrala ob 4. uri popoldne na igrišču Amaterja. Tekme bo sodil ss. g. Arhar.

Ormož

Dajte revežem, kar je njihovega!

Ustave vseh kulturnih držav so si enake v tem, da naj bodo vsi državljani pred zakonom enaki. Kdo je večji zločinec, ali siromak, ki je bogatemu gospodarju izmaknil nazpotrebnejše stvari: drva, češnje z drevesa ali grozdje iz vinograda, ali bogati gospodar, ki živi v izobilju, si privošči ves luksus, sestradanemu siromaku pa leta in leta dolguje njegov zaslužek. Odgovor ni težak.

Naj navedemo kričeč primer, ki opravičuje zgoraj navedeno domnevo.

Svoječasni gospodar velike grajščine v Ormožu je pred sto in toliko leti za večne čase določil, da naj dobi dvanajst ubožcev vsaki dan en kos mesa in hleb kruha. Šest teh revežev imenuje občina, ostalih šest pa grajščina. Ta ustanova se je po vojni, ker je bila za to konjunktura ugodna, na prošnjo grajščine spremenila tako, da dobe ubožci namesto dajatve v naravi, relutum v gotovini nekaj nad 100 Din mesečno.

Občina v Ormožu imenuje redno šest revežev in politična oblast v Ptuju skrbi, da se ta denarni relutum izvršilnim potom iztirja od grajščine. Do tu je stvar v redu. Ni pa zadeva v redu glede ostalih šestih revežev, ki jih ima obdarovati grajščina. Ta je pač kratek čas izplačevala dotične relutume in je imenovala reveže in sicer izmed ljudi, ki so bili pri grajščini viničarji, hlapci, logarji, sluge ali njihove vdove, a so na stara leta onemogli in ostali brez vseh sredstev. Tem naj bi služila ta ustanova kot pomoč na stara leta. Ker je grajščina videla, da se za te reveže nikdo ne briga, je enostavno leta 1930. prenehala z izplačevanjem relutuma iz te ustanove. Nekateri opravičenci so že pomrli, a grajščina ni imenovala mesto njih drugih, plačala pa ni relutuma niti mrtvim, niti plačuje tega živim. Ti reveži si ne upajo tirjati sami svojih pravic, ker so posredno odvisni od grajščine. Njih sorodniki namreč delajo na posestvu grajščine in se boje, da bi potem še ta bori zaslužek zgubili. Tarnal je tak stari onemogel revež: »Za vsa leta ji pustim denar, samo eno obleko naj mi kupi za zimo!« Pa revež ni dobil obleke, raje je zmrzoval, kakor da bi tirjal svojo pravico. Ako bi si v stiski sam kaj vzel, bi imel opravka s sodiščem.

Skrajni čas je, da se oblast pobriga za te reveže in tudi zanje iztirja njihove pravice. Na žalost ti relutumi v treh letih zastarajo v korist bogate grajščine. Je v javnem interesu, da se ta zadeva spravi v red, ker reveži dobro vedo, da se jim godi krivica, ne rezumejo pa tudi ne, zakaj se zanje ne pobrigajo, kar povzroča nezadovoljstvo in to po nepotrebnem.

SPORTNA RUBRIKA

V državnem prvenstvu je doživel preteklo nedeljo slovenski ligaš »Primorje« najtežji poraz proti BASK-u v Beogradu s 7:0. Poraz gre v glavnem na rovaš težkih blesur najboljših igralcev: branilec Bertoncelj si je v prvem polčasu zlomil roko, golman Starc pa je bil blesiran na glavi.

Slavija (Sarajevo) je tepla Jugoslavijo v Sarajevu z 1 : 0, Hajduk pa osiješko Slavijo v Osijeku s 3 : 0.

V državnem prvenstvu še vedno krepko vodi Hašk z 8 točkami pred Hajdukom, ki ima 7 točk.

Na velikonočno nedeljo se ligaške tekme nadaljujejo, in sicer igrajo:

v Beogradu: BSK : Jugoslavija,
v Sarajevu: Slavija : BASK,
v Zagrebu: Hašk : Hajduk,
v Ljubljani: Primorje : Concordia,
v Osijeku: Slavija : Gradjanski.

Podsavezno prvenstvo.

V podsavezni ligi je pretekla nedelja prinesla sledeče rezultate:

Rapid : Hermes v Mariboru 1 : 0,
ČSK : Celje v Celju 2 : 0.

V vodstvo tabele je prišel ČSK. Tabela izgleda:

ČSK	9	5	4	0	26:11	14
Železničar	10	6	2	2	27:20	14
Ilirija	8	5	2	1	31:10	12
Rapid	9	5	0	4	23:14	10
Maribor	10	3	1	6	13:29	7
Svoboda	10	2	3	5	12:48	7
Celje	9	2	2	5	13:18	6
ŽSK	9	2	0	7	19:23	4

Izgleda, da bo oster boj za prvo mesto med Ilirijo in Železničarjem, vendar ima več izgledov Ilirija, ki ima igrati še 6 tekem, Železničar pa samo 4. Enako je še odprto vprašanje, kdo bo zadnji v tabeli, ki izpade iz lige. Ta opasnost preti zlasti Celju, vendar tudi ŽSK (Hermes), Svoboda in Maribor še niso popolnoma na varnem.

V podsaveznem drugem razredu so bili v nedeljo sledeči rezultati:

Sloga : Mladika 5 : 1, Mars : Jadran 4 : 0, Grafika : Slovan 4 : 1, Svoboda : Slavija 4 : 0, Reka : Korotan 7 : 1.

V Ljubljani krepko vodi Sloga na čelu tabele. Lepe uspehe dosega zadnje čase tudi Svoboda, ki je kakor prerojena in se vedno bolj utrjuje na svojem mestu v sredini tabele.

V Trbovljah je Trbovlje zmagalo nad Retjem z 2 : 0, v Murski Soboti pa Mura nad Ptujem s 4 : 0.

Medmestna tekma Beograd : Zagreb je prinesla rehabilitacijo BSK-u. BSK je nastopal kot reprezentanca Beograda ter je zmagal nad Zagrebom s 6 : 0 ter je bil to doslej najtežji poraz zagrebške reprezentance.

Evropski cup se bliža h koncu ter izgleda, da bo siguren zmagovalec Italija, ki ima igrati še dve tekmi in vodi v tabeli z 10 točkami pred Avstrijo, ki ima igrati samo eno tekmo ter ima 8 točk. Rezultati pretekle nedelje so bili: Avstrija : Češka 0 : 0, Švica : Ogrska 6 : 2.

Tone Maček: 157

Slučaj Kumberger

»Aufbiks! Na korajžo!«

In že so se lomile late v vrtnem plotu, po zraku so završali okleski, je zafrčalo kamenje. Če v nasprotnem taboru tudi niso »na kislem mleku priplavali«, se je hipoma razvil besen pretep, ki se je dostikrat končal šele, ko jih je nekoliko obležalo na bojnem polju v mlaki krvi. Če je kdo izmed svatov skušal miriti, jih je navadno še on skupil. Zato so v takih slučajih raje zapahnili vežna vrata, ugasnili luči in se umaknili v najvarnejše kote. Kajti tudi v hišo je ob takih prilikah prifrčal marsikak kamen in dostikrat so razbili vse šipe v oknih. Nekoč so pri taki priliki celo ženina, ki jih je prišel pogovarjati in miriti, pred hišnim pragom ubili s kolom. Storilca niso mogli izslediti, čeprav so splošno menili, da ga je ubil najbrže njegov tekmec, ki je prej lazil za nevesto. Noč je bila temna in udeleženci so molčali kakor grob.

Take bitke so bile marsikdaj že več dni poprej najavljene in so se fantje dobro pripravili nanje. Stari Zavšek je še pomnil tak slučaj iz svoje mladosti, ki mu je sam bil priča. Ko se je pred mnogimi leti možila hči bogatega kmeta Viranta v Zabrežju, so se fantje iz vse okolice, čim je bila prvič oklicana, začeli pripravljati na kobilčvanje, ker so vedeli, da bo pri Virantu velika gostija in dosti pijače. Zabreški fantje so se pa grdo gledali s fanti iz Zadobja. To sovraštvo je trajalo že več let. Nekoč je namreč troje Zabreščanov šlo ponoči »klicati« neko dekle v Zadobje. Pri tem so jih zalotili Zadobčani, ki jih je bila večja skupina, in so Zabrešce nečastno našeškale ter jih kot »mrkavce« nagnali. Prihodnjo nedeljo so se Zabrešci zbrali na fari v večjem številu in so po deseti maši pred vaško gostilno pričakali svoje nasprotnike ter so jim začeli zbijati klobuke raz glav. Sledil je seve pretep, pri katerem so pa Zadobci topot »ta kratko potegnili« in bili prisiljeni, »vzeti noge pod pazduho«, to je, bežati. Odtlej ni minil teden, da bi se kje ne spopadli.

Ko so torej pri Virantovih pripravljali gostijo, so fantje iz Zabrežja sporočili onim v Zadobju:

»Če pridete k Virantu, prinesite seboj tudi škaf za kri in koš za kosti!«

Je pa o tem zavohal tudi stari Virant in je naročil na gostijo štiri žandarje, ki jih je skril v zadnjo kamro in jim pridno nosil na mizo iz kuhinje in iz kleti. Zvečer so se res začeli zbirati v velikem številu fantje iz domače vasi. Bilo jih je kakih štirideset, ki se niso s skrivnostnim zatajevanjem natihem plazili k hiši, da bi z nenadno pesmijo presenetili svate, ampak so bili precej glasni, da jih je bilo že od daleč slišati. Najbrž so se že poprej kje pri kakem krčmarju ali radodarni zidanici napili korajže. Večina je bila oborožena s palicami in se je kvastala, kako bo razbijala zadobske butice, če se prikažejo. Pod hišo so se zgrnili v gručo da »vzdignejo« eno domačo, ki pa jim spočetka ni »štimala« in so morali dvakrat začeti.

Lorenz-radioaparati
so najboljši na kontinentu!
Zastopstvo:
Bezenšek Josip
radiotehnik, Maribor, Vetrinjska 17-I

Delavski pravni svetovalec

Ako prekočasno delo ni bilo uradno dovoljeno, je bilo delo prepovedano in vsaka pogodba za takšno delo je nična po § 879 občega drž. zakona; neveljaven je tudi dogovor, s katerim je bila plača za takšno delo pavšalirana

(Odločba najvišjega sodišča v Pragi) § 879 o. d. z.

Kljub vedno večji brezposelnosti, ki jo povzroča gospodarska kriza, se po tovarnah množi nadurno delo, za katero podjetja nimajo predpisanega dovoljenja, a delavstvu ne plačujejo zakonitega poviška, t. j. 50%. Podjetniki se skušajo večkrat izogniti plačilu zakonitega 50 odst. poviška za nadure z izgovorom, da so se pogodili z delavcem za tedensko ali 14 dnevno mezdo, v kateri je všteta že tudi nagrada za nadurno delo. Takšnemu dogovoru se pravi, da je bila nagrada za zakonito in prekočasno delo pavšalirana. Sodišča so že tudi včasih zavrnila tožbe za nadure z utemeljitvijo, da je bila mezda za redno in nadurno delo pavšalirana in da je tako pavšaliranje dopustno.

Drugačna sodba vrhovnega sodišča v Pragi (Delovno pravo)

Mesečna revija »Pracovni Právo« (Delovno pravo), ki izhaja v Pragi kot priloga mesečnika Zveze strokovnih organizacij, pa je objavila v pravkar izišli marčevi številki čisto drugačno in pravilno, važno principijelno razsodbo, kot je razvidna iz naslova tega članka.

Razsodba pravi v razlogih:

»Če prekočasno delo ni bilo uradno dovoljeno, je bilo to nadurno delo prepovedano in je vsaka pogodba o takšnem delu po § 879 občega drž. zakona nična in neveljavna radi tega tudi dogovor o pavšaliranju mezde za takšno delo.«

Ta določba je veljavna tudi za nas

§ 879 občega državljanskega zakona velja tudi pri nas in se glasi: »Pogodba, ki greši zoper zakonito prepoved, ali zoper dobre šege, je nična.«

Naš Zakon o zaščiti delavcev namreč tudi določa v § 6. da se sme prekočasno delo le izjemoma dovoliti ob točno predpisanem glasovanju delavcev in odobritvi pristojnega nadzornega oblastva. § 122 istega zakona pa določa denarne kazni od 50 do 3000 Din za kršitev predpisov delovnega časa.

Vsako prekočasno delo, ki ni izrecno dovoljeno s predpisanim glasovanjem delavcev in odobritvijo inspekcije dela, je torej prepovedano, kaznivo, zato po § 879 o. d. z. nično in je nična tudi pogodba, ki pavšalira plačo za takšno prekočasno delo. Delodajalec mora kljub pogojenemu pavšaliranju plačati po § 10 zak. o zaščiti delavcev takšno delo s temeljno mezdo in 50 odst. poviškom. Dr. A. R.

Panait Istrati je umrl. Iz Bukarešta prihaja vest, da je tam umrl sloviti pisatelj, po rodu Romun, ki pa je pisal svoja dela v Francoščini. Veliki Romain Rolland, ki je Istratija prvi predstavil svetu, ga imenuje »balkanskega Gorkija«. In res ima z njim mnogo sličnega. Bil je delavec-samouk, ki je preiskusil mnogo poklicev; bil je dninar, ribič, pristaniški nosač, pleskar, progovni delavec, svinjerejec, potem strokovni tajnik, dopisnik v socijalistične liste in novinar. Vagabundiral je po vsem Balkanu in po Levanti in končno ga je zaneslo tudi v Švico. Tu je težko bolan ležal v bolnici, kjer je čital Romain Rollandov roman »Jean Christof«, ki ga je tako prevzel, da je pisatelju napisal občudovalno pismo in mu poslal tudi nekaj svojih črtic v presojo. Romainu Rollandu so se Istratijeve stvari izredno dopadle in izposloval mu je založnika. To je bil začetek njegove slave. Drug za drugim so potem sledili njegovi romani, ki jim je jemal snov iz lastnih doživetij, ali iz romantične rumunske prošlosti. Znana je zlasti njegova trilogija »Pripovedovanja strica Angela« in pa »Baraganske bodice«. Nekaj let se je navduševal tudi za komunizem in je kot tak potoval po Rusiji eno leto. Ko se je vrnil, je napisal obširno delo »Proti ognju«, v katerem ostro obsoja boljševiške metode. S tem je zaigral simpatije komunistov, ki mu očitajo neiskrenost. Bolehal je za tuberkulozo, ki ga je tudi pobrala.

Delamo
da Vas dobro in poštено oblečemo

Naše cene so:

	Din
Obleke za delavnik	120-160
Volnene obleke . .	170-390
Fantovske obleke .	110-290
Hlače	75-160
Otroške obleke . .	60-130
Športske kape . .	10- 18
Nepremočljivi hubertusi	320, 260, 160

TIVAR-OBLEKE

ZAHVALA.

Za premnoge izraze sočutja ob prezgodnji izgubi našega dobrega papana

dr. H. TUME

odvetnika

za poklonjeno krasno cvetje in mnogobrojno častno spremstvo, izrekamo vsem prisrčno zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo g. dr. Lončarju in g. dr. J. Pretnarju za globoko občutne besede in pevskemu zboru Glasbene Matice za ganljivi žalostinki.

Ljubljana, 15. aprila 1935.

Rodbina Tumova.

Vsakovrstna priznano
dobra vina ter gorka in mrzla jedila
po najnižjih cenah dobite le v **„Petrovem hramu“ v Ljubljani, Miklošičeva cesta** (poleg sodnije). — Se priporoča **Pavla Uranič.**

Kovčke, torbice, listnice, gamaše, nahrbtnike priporoča po nizkih cenah
IVAN KRAVOS
Maribor, Aleksandrova c. 13

Trajno kodranje po najnižji ceni!
V brivskem salonu **FRANJO MAUSER** v Okrožnem uradu v Ljubljani so cene za trajno kodranje globoko znižane. Najvišja cena je Din 60·—. Zato vsi v brivski salon v Okrožnem uradu, Miklošičeva c. 20, kjer se izvršujejo vsa frizerska in brivska dela po najnižji ceni

KUPUJTE V SVOJI ZADRUGI „DELAVSKI DOM“
MARIBOR, FRANKOPANOVA 1

Nabirajte nove naročnike!

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.